

Justiits- ja Digiministeeriumile

Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn

21. august 2026

ARVAMUS TÄISKASVANUTE KOOLITUSE SEADUSE MUUTMISE SEADUSE EELNÕU “Digiriigi akadeemia” KOHTA

Täiskasvanute koolituse seaduse muutmise seaduse eelnõu, 03.08.2026

Eesti Vabaharidusliit tänab võimaluse eest avaldada arvamust täiskasvanute koolituse seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta, millega kavandatakse Digiriigi Akadeemia õigusliku raamistiku ja kesksete e-koolituste regulatsiooni kehtestamist.

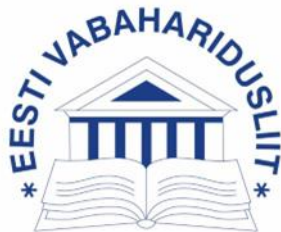
Eesti Vabaharidusliit toetab eesmärki korrastada Digiriigi Akadeemia õiguslik alus, vähendada avaliku sektori koolituste dubleerimist, parandada õppimisvõimaluste kättesaadavust ning tagada isikuandmete töötlemisele selge seaduslik alus. Riigi jaoks oluliste teadmiste, sealhulgas digipädevuste, küberturvalisuse ja elanikkonnakaitsega seotud teadmiste laialdasem kättesaadavus on põhjendatud avalik eesmärk.

Samas ei piirdu eelnõu olemasoleva avaliku sektori sisese platvormi tehnilise ja õigusliku korrastamisega. Eelnõuga laiendatakse täiskasvanute koolituse seaduse reguleerimisala, suunatakse riiklik platvorm laiemale elanikkonnale, luuakse ulatusliku andmekoosseisuga andmekogu, nähakse ette õppetegevuse pikaajaline jälgimine ja andmete väljastamine ning luuakse alus personaalse õpiraja ja soovitude koostamiseks. Riigi rahastatud tasuta õppesisu pakkumine mõjutab ka eraõiguslike ja kodanikuühiskonna koolituspakkujate tegevuskeskkonda.

Eesti Vabaharidusliidu hinnangul ei ole nende muudatuste mõju, vajalikkust ega proportsionaalsust praeguses eelnõus ja seletuskirjas piisavalt analüüsitud. Seetõttu palume eelnõu enne edasist menetlemist oluliselt täiendada.

1. Väljatöötamiskavatsus ja mõjuanalüüs

Seletuskirja kohaselt jäeti väljatöötamiskavatsus koostamata põhjusel, et eelnõuga ei looda uut avalikku teenust, vaid korrastatakse juba toimiva lahenduse õiguslikku alust ning muudatustega ei kaasne olulist mõju.

See järelalus ei ole täielikult kooskõlas eelnõu sisu ja seletuskirjas kirjeldatud mõjudega.

Eelnõuga:

1. laiendatakse täiskasvanute koolituse seaduse reguleerimisala;
2. laiendatakse algselt avaliku sektori töötajatele suunatud platvorm kogu elanikkonnale;
3. antakse riiklikule platvormile ülesanne pakkuda, hallata, arendada ja ajakohastada mitteformaalõpet;
4. kehtestatakse täidesaatva riigivõimu asutustele kohustus teha teatav õppesisu platvormil kättesaadavaks;
5. luuakse ulatusliku andmekoosseisu ja kümneaastase säilitustähtajaga riiklik andmekogu;
6. võimaldatakse isikustatud õpitegevuse analüüsi ning tulevikus personaalsete õppimissoovituste koostamist;
7. kujundatakse eraõiguslike isikute riiklikule platvormile juurdepääsu tingimused.

Seletuskiri hindab mitu mõju, sealhulgas mõju majandusele, riigiasutuste töökorraldusele ja põhiõigustele, keskmise ulatusega mõjuks. See muudab küsitavaks järelaluse, et eelnõuga ei kaasne väljatöötamiskavatsust eeldavat olulist mõju.

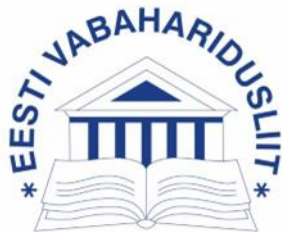
Eesti Vabaharidusliit palub:

1. põhjendada täiendavalt VTK koostamata jätmist või teha eelnõu tegelikule ulatusele vastav alternatiivide ja mõjude analüüs;
2. võrrelda kavandatud lahendust üksnes avaliku sektori kohustuslike koolituste reguleerimise, kohustusliku ja vabatahtliku õppe eraldi andmetöötlusmodelite, isikustamata juurdepääsu, hajusa andmevahetuse ning minimaalse andmekoosseisuga lahendusega;
3. analüüsida eraldi mõju eraõiguslikele koolitusasutustele, vabahariduslikele ühendustele, mittetulundusühingutele ja olemasolevatele e-õppeplatvormidele.

Halduskoormuse puudumine ei tähenda, et puuduks mõju konkurentsile, teenuste nõudlusele või koolitusvaldkonna toimimisele.

2. Digiriigi Akadeemia koht õigussüsteemis

Eelnõu puhul vajab põhimõttelist lahendamist Digiriigi Akadeemia õiguslik olemus ja regulatsiooni asukoht. Probleemikirjelduse ning kavandatud sätete järgi on platvormi raskuskese avaliku sektori koolituskorraldusel, kesksete koolituste haldamisel, kohustuslike koolituste läbimise kontrollimisel ning avaliku sektori töötajate õpiandmete töötlemisel. Ka keskse e-koolituse mõiste lähtub avaliku sektori vajadustest. Elanikkonnale suunatud tegevuse tegelik osakaal ja piirid jäävad seevastu ebaselgeks.

TäKS reguleerib eelkõige täiskasvanute täienduskoolitust. Kavandatav regulatsioon loob samal ajal õigusliku aluse avaliku sektori ülesele koolitus- ja kompetentsijuhtimise platvormile ning selle andmekogule. Seetõttu ei ole veenvalt põhjendatud, miks tuleb just selle ülesande täitmiseks laiendada TäKS-i reguleerimisala tegevustele, mis ei vasta täienduskoolituse tunnustele.

Enne regulatsiooni asukoha valimist tuleb üheselt määratleda, kas Digiriigi Akadeemia on eelkõige avaliku sektori koolitus- ja kompetentsijuhtimise lahendus või riikliku haridussüsteemi osa. Esimesel juhul tuleb kaaluda regulatsiooni paigutamist avaliku teenistuse seadusesse; teisel juhul Eesti Vabariigi haridusseadusesse või eraldiseisvasse regulatsiooni. Kui regulatsioon jääb TäKS-i, peab seletuskiri põhjendama, miks on see süsteemselt sobivam kui nimetatud alternatiivid.

3. Mõisted, TäKS-i kohaldumine ja keskse koolituse määramine

Eelnõus kasutatakse mõisteid „e-koolitus“, „e-õppevara“, „mitteformaalõpe“ ja „täienduskoolitus“, kuid nende omavaheline seos ja õiguslik tähendus ei ole piisavalt selge. E-koolituse puhul peab olema üheselt arusaadav, millal on tegemist TäKS-i tähenduses täienduskoolitusega, mis peab põhinema õppekaval ning millele kohalduvad õpiväljundite, õppe sisu, lõpetamise tingimuste, koolitaja ja kvaliteedi nõuded. E-õppevara tuleks eristada õppetegevusest ning käsitada õppimist toetava materjalina.

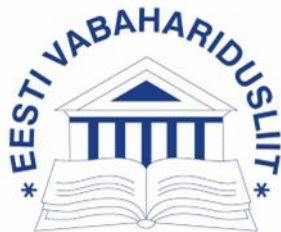
Samuti tuleb täpsustada keskse e-koolituse ja e-õppevara määratlemise kord. Sõnastus „mitmel avaliku sektori asutusel või valitsemisalal“ ei anna piisavalt selget kriteeriumi, millal on vajadus keskne. Seadusest ei selgu, kes keskse vajaduse tuvastab, milliste kriteeriumide alusel seda tehakse, milline on kesksete koolituste nimekirja õiguslik tähendus ega kuidas lahendatakse asutuste eriarvamused.

Eesti Vabaharidusliit palub määratleda mõisted järjepidevalt, sätestada keskseks tunnistamise objektiivsed kriteeriumid ja vastutav otsustaja ning täpsustada keskseks tunnistamise õiguslikud tagajärjed.

4. Andmetöötluse ulatus ja proportsionaalsus

Eelnõu võimaldab töödelda muu hulgas isiku kvalifikatsiooni, pädevuse ja oskuste andmeid, töökoha ja hõive andmeid, valdkondlikke identifikaatoreid, suhtluse ja tagasiside andmeid, kasutajaeelistusi, platvormil liikumise andmeid ning õppesisu, edenemise ja õpitulemuste andmeid.

Seletuskiri kirjeldab nende andmekategooriate võimalikke kasutusviise, kuid ei erista piisavalt erinevaid kasutusjuhtumeid. Kohustusliku tööalase koolituse kontroll, vabatahtliku avaliku õpiamtsu kasutamine, tunnistuse väljastamine, tehnilise probleemi tuvastamine, statistika

koostamine ja personaalse soovitusel andmine on erineva eesmärgi ning riive intensiivsusega toimingud.

Eelnõust ei selgu, kas iga kasutaja kohta võib töödelda kogu § 16² lõikes 2 nimetatud andmekoosseisu või sõltub see konkreetsest õppetegevusest ja eesmärgist. Avarad andmekategooriad ning täpse koosseisu jätmine määrusesse ei taga iseenesest IKÜM artikli 5 lõike 1 punktis c sätestatud minimaalsuse põhimõtte järgimist.

Eesti Vabaharidusliit palub:

1. eristada seaduses või selges volitusnormis kohustusliku ja vabatahtliku õppetegevuse andmetöötlus;
2. määrata andmekategooriate kaupa kindlaks töötlemise eesmärk, isikute ring ja maksimaalne ulatus;
3. võimaldada elanikkonnale suunatud avaliku õppesisu isikustamata kasutamist, kui tuvastamine, tulemuse tõendamine või personaalne teenus ei ole vajalik;
4. põhjendada klikkide, kasutusmuutrite, õppimiskiiruse, katkestamiste, korduste, sõnumite ja foorumipostituste isikustatud töötlemist;
5. sätestada andmete väljastamise saajad, eesmärgid ja maksimaalne andmekoosseis, eriti tööandjale ja kontrolliasutusele väljastamisel;
6. hinnata, kas töökoha, ametikoha, hõive ja identifikaatorite kopeerimise asemel saab kasutada ajakohaseid registripäringuid;
7. täpsustada kaasvastutavate töötlejate vastutuse jaotus kooskõlas IKÜM artikliga 26.

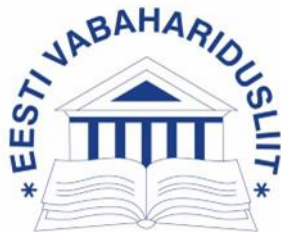
5. Kümneaastane säilitustähtaeg

Seletuskirjas põhjendatakse kümneaastast säilitustähtaega eelkõige vajadusega tõendada kohustuslike koolituste läbimist, lahendada vaidlusi, teha järelevalvet ning toetada avaliku sektori personali pikaajalist planeerimist. Need eesmärgid võivad põhjendada teatavate läbimis- ja tõendiandmete pikemaajalist säilitamist, kuid mitte automaatselt kõigi andmete sama pikka säilitamist.

Ühetaoline tähtaeg hõlmab ka elanikkonna vabatahtliku õppetegevuse, kasutajaeelistuste, tagasiside, suhtluse, platvormil liikumise, tehniliste logide ja soovitusprofiilidega seotud andmeid. See ei arvesta andmete erinevat tundlikkust, kasutusotstarvet ega praktilist kehtivusaega. EHIS-es säilitatavate formaalhariduse õpiandmete tähtaeg ei ole automaatselt sobiv võrdlusalus vabatahtlike õpiampsude või kasutusmuutrite puhul.

Eesti Vabaharidusliit teeb ettepaneku:

1. asendada üldine kümneaastane tähtaeg andmekategooriate ja eesmärkide järgi diferentseeritud tähtaegadega;

2. säilitada kohustusliku koolituse läbimisandmeid üksnes vastava kohustuse, pädevuse, vaidluse või järelevalve seisukohalt vajaliku aja jooksul;
3. kehtestada oluliselt lühem tähtaeg kasutajaeelistustele, suhtlus- ja tagasisideandmetele, tehnilistele logidele ning liikumisandmetele;
4. anonüümida analüütiliseks kasutuseks vajalikud andmed esimesel võimalusel;
5. anda vabatahtlikule kasutajale võimalus kustutada mittevajalik õpiajalugu, kui säilitamiseks puudub muu õiguslik alus.

6. Personaalne õpirada ja võimalik profiilianalüüs

Seletuskirja andmetabelis nimetatakse soovitusalgoritmide profiile, õppija profiili põhjal loodud prognoose, soovitusi ja riskiskoori. Eelnõu ise piirdub üldise volitusega kuvada läbitud õppe ülevaade ja soovitused tulevaseks õppeks.

Eelnõust ei selgu:

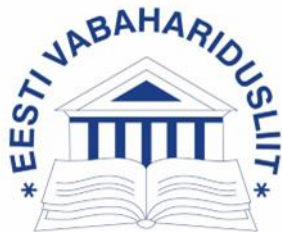
1. kas soovitusi koostatakse reeglipõhiselt või automatiseeritud isikuandmete analüüsi abil;
2. milliseid andmeid ja järeldusi kasutatakse;
3. mida tähendab riskiskoor;
4. kas soovitus või skoor võib mõjutada koolitusele pääsemist, tööalast hindamist või muid otsuseid;
5. kas tegemist on IKÜM artikli 4 punkti 4 tähenduses profiilianalüüsiga ning millised läbipaistvus-, vastuväite- ja inimsekkumise tagatised kasutajale antakse.

Eesti Vabaharidusliit teeb ettepaneku sätestada enne funktsiooni rakendamist seaduses töötlemise eesmärk, kasutatavate andmete põhikategooriad, soovituse õiguslik tähendus ja kasutaja õigused. Soovitusprofiili ega riskiskoori ei tohi kasutada õppija suhtes kahjuliku tööalase või haldusotsuse tegemiseks ilma eraldi seadusliku aluseta.

Personaalne õpirada peab olema vabatahtlik. Platvormi peab saama kasutada profiili loomiseta ning kasutajal peab olema võimalik profiil kustutada. Enne kasutuselevõttu tuleb koostada IKÜM artikli 35 kohane andmekaitsealane mõjuhindang või sisuliselt põhjendada selle tegemata jätmist. Analüüs peab hõlmama ka IKÜM artiklitest 13, 14, 15 ja 21 tulenevaid õigusi ning selgitama, kas kasutatakse tehisintellekti või eeldefineeritud reegleid.

7. Mõju vabaharidusele ja eraõiguslikele koolituspakkujatele

Digiriigi Akadeemia ei ole üksnes tehniline keskkond avaliku sektori sisekoolituste majutamiseks. Platvorm hakkab pakkuma, haldama, arendama ja ajakohastama õppesisu ka laiemale elanikkonnale ning selle tegevust rahastatakse avalikest vahenditest.

Tasuta riiklik teenus võib mõjutada turgu, kui see asendab seni eraõiguslikelt või vabahariduslikelt pakkujateelt tellitud koolitusi või vähendab nõudlust samateemaliste teenuste järele. Vabahariduse pakkujad ei tegutse alati kasumi eesmärgil, kuid sõltuvad tegevuse jätkamiseks osalustasudest, projektirahastusest või avalikest tellimustest. Seetõttu ei saa mõjuanalüüsi piiritleda ettevõtjate halduskoormusega.

Eesti Vabaharidusliit palub hinnata:

1. millistes teemades ja või valdkondades hakkab riik kogu elanikkonnale õppesisu tootma või tellima;
2. mil määral võib tasuta riiklik õppesisu asendada eraõiguslikke ja vabahariduslikke koolitusi;
3. kuidas mõjutab keskne tellimine väikeste ja piirkondlike pakkujate turulepääsu;
4. kuidas kaasatakse õppesisu loomisse koolitusasutusi, vabahariduslikke ühendusi ja valdkondlikke eksperte;
5. kuidas välditakse olukorda, kus riik on korraga platvormi omanik, õppesisu tellija, pakkuja, turulepääsu otsustaja ja kvaliteedi hindaja.

8. Eraõiguslike pakkujate platvormile pääsemine

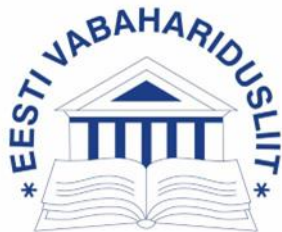
Eraõiguslik juriidiline isik võib teha oma õppesisu platvormil kättesaadavaks, kui sisu on õppijale tasuta, kooskõlastatud valdkondliku ministeeriumiga ja täidab vähemalt ühe seaduses nimetatud eelduse. Kriteeriumid „laiemale elanikkonnale“ ja „avalikes huvides“ on avarad ning otsustamise menetlus on määratlemata.

Eelnõust ei selgu milline ministeerium otsustab, kes hindab avalikku huvi, milline on menetlustähtaeg, kas samu nõudeid rakendatakse avaliku sektori sisule, millal võib kooskõlastamisest keelduda või selle tagasi võtta, kuidas otsust põhjendatakse ja vaidlustatakse ning kuidas toimitakse konkureerivate pakkujate puhul.

Riiklikule platvormile pääsemine võib anda pakkujale nähtavuse ja usaldusväärsuse. Seetõttu tuleb seaduses või selges volitusnormis sätestada objektiivsed valikukriteeriumid, menetlustähtajad, põhjendamiskohustus, huvide konflikti vältimise kord ja vaidlustamisvõimalus. Avalikustada tuleks ka vastuvõetud ja tagasilükatud taotluste statistika ning kohaldatud hindamispõhimõtted.

9. Võrdne kohtlemine ja konkurentsitingimused

Kõik Digiriigi Akadeemias pakutavad õppimisvõimalused ei vasta täienduskoolituse tunnustele. Erinev regulatsioon ei ole iseenesest põhjendamatult, kui tegevused on sisult ja eesmärgilt erinevad. Ebaselge piiritlemine võib aga võimaldada sisult võrreldavat õpet pakkuda erinevate nõuete alusel sõltuvalt sellest, kas tegevus nimetatakse täienduskoolituseks, e-koolituseks, õpiamptsuks või e-õppevaraks.

Konkurentsitingimusi võib mõjutada olukord, kus eraõiguslik täienduskoolitusasutus peab täitma õppekava, koolitaja, korralduse ja kvaliteedi avalikustamise nõudeid, kuid sisult võrreldav riiklik õppetegevus neid täitma ei pea.

Seletuskiri möönab, et kõik platvormil pakutavad õppimisvõimalused ei vasta täienduskoolituse formaalsetele tunnustele. Piir nende vormide vahel jääb aga ebaselgeks.

Selle tulemusel võib sisult ja eesmärgilt võrreldav õppetegevus alluda erinevatele nõuetele üksnes sõltuvalt sellest, kuidas tegevus nimetatakse või millisel platvormil seda pakutakse. Eraõiguslikult täienduskoolitusasutuselt nõutakse muu hulgas õppekava, õpiväljundite ja lõpetamise tingimuste kirjeldamist, koolitaja pädevuse avalikustamist ning kvaliteedi tagamise põhimõtete järgimist. Eelnõust ei nähtu, et samaväärsed nõuded kehtiksid riiklikul platvormil pakutavale muule e-koolitusele või õppetegevusele.

Eriti problemaatiline on olukord valdkondades, kus õigusakt või rahastamistingimus eeldab eraõiguslikult koolitajalt kutset, kvalifikatsiooni või muud tõendatud pädevust, kuid riik võib teha samas valdkonnas kättesaadavaks õppesisu, mille koostaja või koolitaja pädevusele võrreldavat nõuet ei kohaldata.

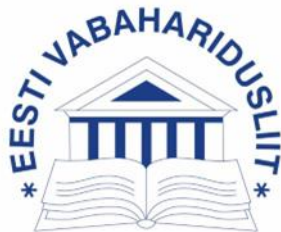
Erinev kohtlemine võib olla põhjendatud üksnes siis, kui tegevused on tegelikult erinevad. Praegune eelnõu ei anna piisavaid kriteeriume, mille alusel eristada täienduskoolitust, muud e-koolitust, õpiampsu ja e-õppevara. Nii tekib oht, et rangemalt reguleeritud tegevus viiakse leebema regulatsiooni alla pelgalt teise nimetuse kaudu.

Eesti Vabaharidusliit palub määratleda tegevuste piirid, lähtuda nõuete kohaldamisel õppetegevuse tegelikust sisust ja funktsioonist, kehtestada võrreldavale tegevusele võrreldavad minimaalsed kvaliteedi- ja läbipaistvusnõuded ning analüüsida mõju ettevõtlusvabadusele, võrdsele kohtlemisele ja ausatele konkurentsitingimustele.

Eraõigusliku isiku õppesisu võib platvormile pääseda üksnes siis, kui see on tasuta, kooskõlastatud valdkondliku ministeeriumiga ning vastab vähemalt ühele seaduses nimetatud eeldusele. Samas on kriteeriumid „laiemale elanikkonnale“ ja „avalikes huvides“ avarad ning otsustamise kord puudulikult määratletud.

Seadusest ei selgu:

1. milliste sisuliste ja kvaliteedikriteeriumide järgi ministeerium õppesisu valib;
2. kas ja kuidas hinnatakse koolitaja või sisu koostaja pädevust;
3. kas samad nõuded kehtivad riigi enda ja eraõigusliku pakkuja õppesisule;
4. millistel alustel võib kooskõlastamisest keelduda või selle tagasi võtta;
5. kuidas otsust põhjendatakse ja kuidas saab pakkuja selle vaidlustada;

6. kuidas välditakse huvide konflikti olukorras, kus riik on korraga platvormi omanik, õppesisu tellija, pakkuja, valija ja kvaliteedi hindaja.

Riiklikule platvormile pääsemine annab pakkujale nähtavuse, usaldusväärsuse ja juurdepääsu suurele kasutajaskonnale. Seetõttu ei saa turulepääs sõltuda üksnes ministeeriumi avarast kaalutlusest. Valik peab põhinema seaduses või selges rakendusaktis sätestatud objektiivsetel, avalikel ja kontrollitavatel kriteeriumidel.

10. Kvaliteet, vastutus ning autori- ja kasutusõigused

Eelnõu volitusnorm lubab määrusega kehtestada tehnilised ja vormilised nõuded, kuid seletuskiri omistab neile ka sisu korrektsuse ja metoodilise kvaliteedi tagamise eesmärgi. Tehnilised ja vormilised nõuded ei ole samastatavad sisuliste ega pedagoogiliste nõuetega. Kui määruse andjale soovitakse anda selline pädevus, peab see volitusnormist selgelt nähtuma.

Selgelt tuleb eristada platvormi pidaja tehniline ja andmekaitseline vastutus konkreetse õppesisu pakkuja vastutusest. Eelnõu peab määrama, kes kontrollib sisu enne avaldamist, kes jälgib ajakohasust, kes vastutab ebaõige teabe eest, kuidas teatatakse veast, millal sisu eemaldatakse ja kes vastutab mitme asutuse koostöös loodud materjali eest.

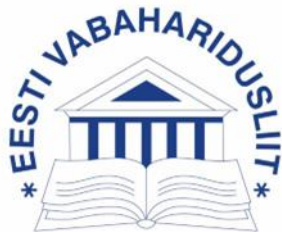
Iga õppesisu juures peaks olema avalik vähemalt vastutav asutus või isik, autor või sisuline ekspert, eesmärk ja sihtrühm, õppetegevuse liik, teave TäKS-i kohaldumise kohta, koostamise ja viimase ülevaatamise kuupäev, järgmise ülevaatamise tähtaeg, kvaliteedinõuded ning tagasisidekanal.

Kui tegemist on TäKS-i tähenduses täienduskoolitusega, peab koolituse pakkuja täitma kõiki TäKS-ist tulenevaid nõudeid sõltumata sellest, kas koolitus toimub Digiriigi Akadeemias või muul platvormil. Kui tegemist ei ole täienduskoolitusega, tuleb kasutajale seda selgelt öelda ning vältida tunnistuse, tõendi või „sertifikaadi“ kasutamist viisil, mis jätab mulje formaalse täienduskoolituse läbimisest.

10.1. Autoriõigused ja õppesisu kasutamine

Eelnõu ei käsitle piisavalt õppesisuga seotud autoriõigusi ja kasutusõigusi. See on eriti oluline juhul, kui koolituse või e-õppevara loob eraõiguslik koolituspakkuja lepingu või riigihanke alusel ning materjali soovitakse hiljem kasutada asutusteüleselt.

Lepingutes ja platvormi kasutamise tingimustes peab olema üheselt määratud, kellele kuuluvad varalised õigused ning kellel ja millises ulatuses on õigus materjali reprodutseerida, muuta, ajakohastada, kohandada ja avalikkusele kättesaadavaks teha. Muutmise õigus peab olema seotud vastutusega sisu õigsuse eest. Platvormile pääsemise tingimuseks ei tohiks vaikumisi olla autori või koolituspakkuja õiguste ebaproportsionaalne loovutamine.

10.2. Tunnistus, tõend ja sertifikaat

Kui Digiriigi Akadeemias korraldatav e-koolitus on TäKS-i tähenduses täienduskoolitus, tuleb selle läbimist või selles osalemist tõendada TäKS-is sätestatud tunnistuse või tõendiga. Mõiste „sertifikaat“ kasutamisel tuleb selgelt märkida, kas tegemist on TäKS-i tähenduses dokumendiga või üksnes platvormisisesse kinnitusega. Õppijale ei tohi jääda ekslikku muljet, et iga platvormil väljastatud sertifikaat tõendab täienduskoolituse läbimist. Samuti on oluline mõista, mis puhul on tegu vastava asutuse enda jaoks loodud info jagamise eesmärgil loodud koolitusega ja millal on tegu koolitusega, milla läbimine omab üldist tunnustamist ka teiste asutuste poolt.

11. Järelevalve

Eelnõust ja rakendusakti kavandist ei selgu üheselt, kes teostab Digiriigi Akadeemia üle järelevalvet, millises ulatuses ja milliste meetmetega. **Selgelt tuleb eristada:**

1. TäKS-i nõuete täitmise järelevalve täienduskoolituse üle;
2. isikuandmete töötlemise järelevalve;
3. andmekogu pidamise ja infosüsteemi nõuete täitmise järelevalve;
4. platvormil avaldatava õppesisu kvaliteedi ja ajakohasuse kontroll.

Seadusest või rakendusaktist peab selguma iga järelevalvelaadi pädev asutus, kontrolli ulatus, võimalikud ettekirjutused ning õppija ja koolituspakkuja võimalused rikkumisest teatamiseks. Andmekaitse Inspeksioon tuleks kaasata andmetöötlemise, profiilianalüüsi ja andmete väljastamise lahenduse sisulisse hindamisse enne eelnõu edasist menetlemist ning tulemused tuleks kajastada eelnõu materjalides.

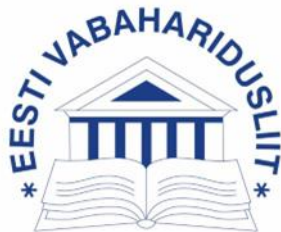
12. Platvormi nimetamine seaduses

Konkreetselt platvormi nimetamine seaduses vähendab regulatsiooni paindlikkust ja võib tulevikus põhjustada seaduse muutmise vajaduse üksnes tehnilise või organisatsioonilise muudatuse tõttu. Avalik ülesanne võib jääda samaks ka siis, kui selle täitmiseks kasutatakse teise nime või tehnilise lahendusega infosüsteemi.

Eesti Vabaharidusliit palub kaaluda funktsioonipõhist regulatsiooni või põhjendada, miks on Digiriigi Akadeemia nimetuse seaduses kasutamine vältimatu. Samuti tuleb selgitada, kas platvorm asendab olemasolevaid avaliku sektori õppekeskkondi, täiendab neid või toimib nende kõrval ning kuidas jagunevad süsteemide rollid ja liidestused.

13. Rakendusakt ja andmekaitsealane mõjuhindang

Suur osa andmetöötlemise tegelikust ulatusest, andmete väljastamisest, töötlemisest ja vastutusest ja koolitustele esitatavatest nõuetest jäetakse määruse reguleerida. Eelnõu mõju ei ole võimalik hinnata rakendusakti tervikliku kavandita.

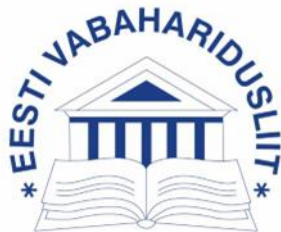

Eesti Vabaharidusliit palub esitada enne menetluse jätkamist:

1. andmekogu põhimääruse terviklik kavand;
2. andmevoogude ja andmesaajate kirjeldus;
3. andmekategooriate ja töötlemise eesmärkide vastavustabel;
4. säilitustähtaegade andmekategooriapõhine analüüs;
5. kaasvastutavate töötajate ülesannete ja vastutuse jaotus;
6. andmekaitsealane mõjuhindang või põhjendus, miks IKÜM artikli 35 kohast hinnangut ei ole vaja;
7. personaalse õpiraja tehnilise ja õigusliku toimimise kirjeldus;
8. järelevalve, kvaliteedi, autoriõiguste ja vaidlustamise korda käsitlevad sätted.

14. Eesti Vabaharidusliidu kokkuvõtlikud ettepanekud:

1. teha eelnõu tegelikule ulatusele vastav alternatiivide ja mõjude analüüs;
2. määratleda Digiriigi Akadeemia põhifunktsioon ja põhjendada regulatsiooni asukoht õigussüsteemis;
3. täpsustada mõisted, TäKS-i kohaldumine ning keskse koolituse määramise kriteeriumid ja kord;
4. hinnata sisuliselt mõju vabaharidusele, mittetulunduslikele ja eraõiguslikele koolituspakkujatele;
5. eristada kohustusliku ja vabatahtliku õppetegevuse andmetöötlus ning rakendada kasutusjuhtumipõhist minimaalset andmekoosseisu;
6. võimaldada avaliku õppesisu isikustamata kasutamist;
7. asendada üldine kümneaastane säilitustähtaeg diferentseeritud tähtaegadega;
8. reguleerida personaalse õpiraja ja võimaliku profiilianalüüsi olulised tingimused seaduses ning muuta funktsioon vabatahtlikuks;
9. kehtestada eraõiguslike pakkujate platvormile pääsemiseks objektiivsed, läbipaistvad ja vaidlustatavad kriteeriumid;
10. tagada võrreldavale õppetegevusele võrreldavad kvaliteedi- ja läbipaistvusnõuded;
11. sätestada õppesisu kvaliteedi, ajakohasuse, vastutuse ning autori- ja kasutusõiguste süsteem;
12. määrata järelevalveasutused, pädevus ja meetmed;
13. ühtlustada tunnistuse, tõendi ja sertifikaadi terminoloogia TäKS-iga;
14. põhjendada konkreetse platvormi nimetamine seaduses või kasutada funktsioonipõhist regulatsiooni;
15. esitada terviklik rakendusakti kavand ja andmekaitsealane mõjuhindang;
16. kaasata edasisse väljatöötamise vabahariduslikud ühendused, täienduskoolitusasutused ja muud mitteformaalse õppe pakkujad.

Kokkuvõte

Eesti Vabaharidusliit toetab Digiriigi Akadeemia õigusliku aluse korrastamist ning avaliku sektori koolituskorralduse tõhustamist. Eelnõu regulatiivne ulatus on siiski laiem kui olemasoleva infosüsteemi õiguslik vormistamine: luuakse kogu elanikkonnale suunatud riikliku mitteformaalõppe platvormi, ulatusliku õpiandmete andmekogu ja tulevase personaalse soovitusüsteemi õiguslik alus.

Sellise lahenduse puhul peavad platvormi õiguslik olemus, andmetöötamise vajalikkus ja proportsionaalsus, säilitustähtsused, eraõiguslike pakkujate turulepääs, konkurentsitingimused, õppesisu kvaliteet, autoriõigused, järelevalve ning vastutuse jaotus olema seaduses ja seletuskirjas oluliselt selgemalt läbi töötatud.

Samuti ei ole põhjendatud, et eraõiguslikult täienduskoolitusasutuselt nõutakse koolitaja pädevust, õppekava, kvaliteedi tagamist ja ulatuslikku avalikustamist, samal ajal kui riik võib sisult võrreldava õppetegevuse paigutada oma platvormile muu e-koolituse või e-õppevara nimetuse all ilma samaväärsete nõueteta. Samuti ei ole põhjendatud, et eraõigusliku pakkuja platvormile pääsemine sõltub ebamäärasest „avaliku huvi“ kriteeriumist ja ministeeriumi kooskõlastusest, samal ajal kui riik ise kujundab nii valikureeglid kui ka pakutava sisu.

Eesti Vabaharidusliit palub eelnõu esitatud kujul mitte edasi menetleda enne, kui eespool nimetatud küsimusi on sisuliselt analüüsitud ning eelnõu ja seletuskirja vastavalt täiendatud. Eesti Vabaharidusliit on valmis osalema edasistes aruteludes ning panustama vabahariduse ja mitteformaalse õppe pakkujate vaate esindamisse.

Lugupidamisega

Margit Dүүna

/allkirjastatud digitaalselt/

Eesti Vabaharidusliidu juhatuse esimees

Margit.Dүүna@vabaharidus.ee